

La memòria dels objectes

Autoria: Julià Guillamon

Títol: *El rellotge verd*

Editorial: Anagrama, Barcelona, 2024

389 pàgines

Crònica i retrat d'una època, memòria personal i familiar, una mica d'història del periodisme i de la crítica literària, esclat hormonal, record agredolç del pare, homenatge i estima a la mare, tot això està present en *El rellotge verd*, el darrer llibre de Julià Guillamon. Tot això i la nostàlgia d'una època: “Quina època, que no tornarà, quan en un poble com Arbúcies hi podia haver una botiga com can Formiga”, on la mare els comprava la roba de marca, aquell *quita y pon*.

Quan el rellotge Benetton by Bulova de color verd (a la coberta del llibre) es va aturar al canell de Julià Guillamon —després que l'hagués rescatat d'una caixa on havia dormit durant anys— Guillamon ja duia mig llibre escrit. L'escriptura brollava esperitada, com un raig, i el tret de sortida havia estat aquest rellotge que, gràcies a una pila i al toc màgic d'un noi pakistanès, tornava a rutllar: “Havia escrit dues-centes vuitanta pàgines d'aquest llibre amb una alegria salvatge [...] Escrivia a raig, gairebé no havia de tocar-hi res, ho enviava als amics que hi sortien i rèiem molt. Quan la Cris va tenir el vessament cerebral, en els mesos que vam passar entre hospitals i centres de rehabilitació,

pensava que no tornaria a escriure mai més amb aquell to despreocupat i divertit, que és tan difícil de tenir, i que no seria mai més aquella persona que escrivia *El rellotge verd*".

De fet, no som sempre la mateixa persona. Henri Bergson apuntava que al llarg de la vida som persones diferents, segons moments vitals. La vida es guarneix d'imprevistos, de canvis, de sorpreses, no sempre agradables, de tensions, d'alegries, de decisions, unes més encertades que altres i, sobretot, d'un relat: el relat que ens ha fet i ens sosté. Aquest relat el componen les persones, els llocs, els objectes, les olors, els ambients, en definitiva: els records. El relat el construeix la memòria i la memòries es nodreixen del relat. I mentrestant, com apuntava Bergson, hi ha moments harmònics que generen màgia i força. Són fugaços, imprevisibles, inajornables, no caben en cap caps, no s'atresoren físicament. Només passen una vegada i després ressonen en la memòria. Són moments en què potser "es dilueix lleugerament aquesta continuïtat interior unificadora de la consciència".

El rellotge verd és un relat on "es dilueix lleugerament aquesta continuïtat interior unificadora de la consciència" i ho fa entre anades i vingudes d'Arbúcies al Poblenou, sopars i dinars de Nadal, matins de Reis, encontres, coneixences, comiats, primers amors, primeres feines, galdades vitals, tensions, disgustos, decepcions, festes del poble, nits de disbauxa a Barcelona, concerts, alegries rutilants. Un collage immens on ix retratada una època intensa, des de mitjans dels anys setanta fins als Jocs Olímpics de Barcelona. Dues dècades en què la vida —la de portes endins i la de portes enfora— esdevé una mena de túrmix on tot es barrejava, com la batedora Berrens que hi descriu Guillamon amb tota mena de detalls.

Rellotges, plomes estilogràfiques, batedores, sabatilles, polos, caçadores, xiclets, refrescos, autos de xoc, cigarretes mentolades, sabates, conyac, i més tard, programes de ràdio, llibres, pel·lícules, exposicions, viatges... Vist així, és una suma d'objectes, productes i experiències, però el relat va molt més enllà. Guillamon és una bèstia narrativa que sap reconstruir una història familiar, personal i alhora social —quan parla dels orígens obrers i del desclassament m'evoca Annie Ernaux— a partir de la memòria dels objectes que van marcar una època, els objectes i el temps, diferents etapes de la vida, i de les relacions i reaccions que s'hi construïen al voltant. El Guillamon nen (el

llibre du el subtítol Memòries d'un nen gran), però també l'adolescent, el jove periodista que esdevé escriptor, l'escriptor adult que torna a la infantesa... Memorables les pàgines dedicades a l'Hostal d'Arbúcies.

Doncs sí, Guillamon escriu i escriu, de vegades "a raig", i s'hi entreveu aquest punt fetitxista, d'algú que col·lecciona etiquetes i objectes inversemblants, i que combina la seua passió pel grafisme, l'art, el cinema i la literatura amb un amor desbocat per la natura, per les cuques, per les plantes, pels bolets, també en parla, de bolets, a *El Relotge verd*. Té l'habilitat de transmetre les seues passions i dèries, de commoure'ns, de treure'ns somriures i de fer-nos part de la seua aventura i desventura. Ho fa des d'un relat serè, tranquil, rotund i sotragador, perquè la història que conta, la dels Guillamon-Mota, és també una història col·lectiva i el retrat que fa de sa mare, evoca el de moltes altres dones: "Que bèstia, la vida de les dones d'aquell temps: tota la vida fent-se roba, brodant les inicials del nom i el cognom en tovalloles, llençols i coixineres, per acabar-te casant amb un home amb qui no t'entenes i et feia infeliç".

Com *La Moràvia* (2011) i *El barri de la plata* (2017, *El rellotge verd* conté també l'"afany d'explicar el desclassament inevitable dels fills del món industrial i el dret a la fantasia autobiogràfica, a construir-se a partir de les despulles del passat i de la pròpia personalitat, sacsejada per les circumstàncies personals i els canvis socials". Un relat fascinant si se sap contar, i Guillamon hi excel·leix.

Lourdes Toledo